

їхні права та обов'язки. Між тим, завжди залишається якість «але», і тому завданням та метою роботи учасників круглого столу у Дніпрі став аналіз реалізації системи надання безоплатної первинної та вторинної допомоги в Дніпропетровському регіоні усіма суб'єктами. Також теми зустрічі були присвячені виявленню проблем та пошуку шляхів їх подолання, зокрема механізмів підсилення ефективності комунікацій заявників, державних установ та громадських організацій, що надають таку допомогу.

Таранець Д.О.,

курсант

Науковий керівник –

Березняк Василь Сергійович,

старший викладач кафедри

кримінального права та кримінології

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ,

к.ю.н., с.н.с.

ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОДВІЙНЕ ГРОМАДЯНСТВО В УКРАЇНІ

В сучасному світі проблема подвійного громадянства є дуже актуальною, тому що в наш час людина прагне розвиватися, але ряд країн не може забезпечити повного розвитку людині. Україна відноситься до таких країн, тому проблема подвійності громадянства підіймається й в нашій державі.

Проте цей принцип не виключає можливості наявності у громадян України громадянства (підданства) інших держав. Питання ж, пов'язані з набуттям і припиненням громадянства України, а також правової сутності та змісту інституту громадянства, трансформувались у чинник, який суттєво впливає на стан національної безпеки держави. На таке, зокрема, можуть вказувати поширювані в ЗМІ неофіційні дані, згідно з якими громадянство інших держав мають від 5% до 10% українців, значна частина з яких - чоловіки призовного віку. При цьому кількість громадян України, що набули угорського

громадянства, за підрахунками експертів, сягає 80-90 тис., а румунського – до 80 тис. осіб.

Починаючи з 2014 року, картина дещо змінилась. У 2014 році різко зменшилась кількість осіб, які набули громадянство України (1543 – у 2013 р. проти 1315 – у 2014 р.). При цьому тенденція щодо зменшення кількості прийнятих до громадянства України за Указом Президента України продовжилась у наступних роках. Так, у 2015 р. таких осіб було 972, у 2016 – всього 809 [1].

У такому разі діє такий принцип: якщо громадянин України набув громадянство (підданство) іншої держави або держав, то у правових відносинах з Україною він визнається лише громадянином України [2].

Нормативно-правовими актами у даній сфері правового регулювання є Конституція України, Закон України «Про громадянство України», Європейська конвенція про громадянство [3].

Серед основних причин виникнення подвійного громадянства називають: 1) територіальні зміни; 2) міграцію населення; 3) відмінності у законодавстві держав щодо порядку набуття та втрати громадянства. Світова практика доводить, що множинне громадянство часто виникає як результат колізії так званих «права крові» та «права ґрунту». Так, дитина, яка народилась в батьків-іноземців на території держави, де домінує «право ґрунту», попри набуття громадянства батьків за «правом крові» набуває і громадянство тієї держави, на території якої вона народилася. При цьому, у відповідності до Віденської конвенції про дипломатичні відносини 1961 року та Віденської конвенції про консульські відносини 1963 року «право ґрунту» не поширюється лише на дітей іноземних дипломатів та консулів [4].

На уникнення випадків множинного громадянства спрямовані й двосторонні угоди України з питань громадянства, укладені з низкою держав (наприклад, з Республіками Білорусь, Казахстан, Таджикистан, Киргизькою Республікою, Грузією тощо). Доволі цікавими видаються висновки Р. Бедрій, який на підставі проведеного дослідження законодавчих актів країн СНД і Балтії у сфері врегулювання питань множинного громадянства запропонував поділити ці країни на чотири групи. До першої групи пропонується відносити держави, законодавство яких (насамперед Конституції) прямо допускає множинне громадянство (Росія, Молдова, Литва, Таджикистан). Другу групу утворюють держави, чії Конституції, навпаки, прямо забороняють можли-

вість існування множинного громадянства (Вірменія, Грузія, Казахстан). До третьої групи належать країни, які не визнають множинного громадянства, хоча їх законодавство не містить його прямої заборони. Така заборона впливає зі змісту певних правових норм (Україна, Естонія і Латвія). Четверту групу утворюють країни, чії конституції взагалі не торкаються проблеми подвійного громадянства, яка позитивно розв'язується на рівні відповідних законів (Туркменістан, Білорусь) [5].

Щодо кримінальної відповідальності по відношенню до громадян, які мають подвійне громадянство, то можна виділити проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання питань подвійного громадянства» від 27.03.2017, де пропонується доповнити Кримінальний кодекс України статтею 367-1 «Приховування громадянства (підданства) іншої держави» такого змісту:

Неповідомлення або несвоєчасне повідомлення керівника особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування про наявність у нього громадянства (підданства) іншої держави.

Карається обмеженням волі на строк до двох років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років, із штрафом від п'ятисот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Примітка. 1. Особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, є особи, зазначені у пункті 1 частини першої статті 3 Закону України «Про запобігання корупції».

Керівниками є особи, уповноважені на вирішення (участь у вирішенні) питань прийняття на роботу, звільнення з роботи, застосування заохочень, дисциплінарних стягнень, надання вказівок, доручень, контролю за їх виконанням» [6].

Порівнюючи з іншими країнами можна зазначити, що кожен громадянин держави-члена ЄС, крім громадянства своєї країни, є також громадянином Союзу (ст. 8 Договору про ЄС). Це особливе подвійне громадянство, властиве державним утворенням.

Беручи польський новий закон, який також дозволив надавати польське громадянство усім - без обмежень - іноземцям в рамках процедури, яку веде воєвода (аналог голови обласної державної адмініст-

рації в Україні) та скоротив термін, необхідного для подачі такої заявки, терміну проживання в країні з дозволом «на постійне перебування» до трьох років. Для отримання громадянства Польщі від воєводи, крім трьох років життя з таким дозволом, необхідно мати регулярний дохід, підтвердження наявності місця проживання (договір оренди чи власності квартири) та знати польську мову.

У міністерстві відзначили, що до набуття чинності нового закону польське громадянство могли отримати лише особи без громадянства, іноземці, котрі одружилися з поляками, та особи, котрим батьки після народження вибрали інше громадянство за польське. Даний закон також відмінив правило, згідно з яким, кожен, хто хотів отримати польське громадянство, мусів відмовитися від свого попереднього. Польський громадянин може мати одночасно польське громадянство та громадянство іншої країни [6].

Таким чином, проаналізувавши сучасний стан питання подвійного громадянства в Україні і взагалі, дослідивши різні аспекти та позиції, можна зробити відповідні узагальнення. Проте не можна відкидати того факту, що сьогодні, коли Україна перебуває в стані неоголошеної війни, існування подвійного громадянства може становити небезпеку державному суверенітету. Особисто наше бачення цієї проблеми ґрунтується на негативному ставленні даної проблеми, так як буде достатньо можливостей уникати кримінальної відповідальності. Ця позиція випливає з того, що більшість держав будуть відмовляти у видачі злочинця, бо маючи громадянство відповідної держави, цей громадянин перебуваючи на території даної держави користується захистом цієї держави.

На нашу думку дана проблема хоча й актуальна але перш за все, подвійне громадянство потребує зваженої політики, яка базувалася б на об'єктивній тенденції поширення цього явища в умовах глобалізаційних процесів.

1. Інститут громадянства як регулятор впливу на стан забезпечення національної безпеки України URL: <http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/Dryemov-d3082.pdf>.

2. Конституція України
URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80>:

3. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання питань подвійного громадянства» URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-103>.

4. Константиновський С. Щодо питання множинного громадянства в Україні

URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2018/5/32.pdf>.

5. Дрьомов С.В. Питання множинного громадянства в Україні: шляхи нормативно-правового врегулювання URL: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/mnozgh_gromad-efbee.pdf.

6. Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання питань подвійного громадянства» № 6178-1 від 27.03.2017 URL: http://nbuvipar.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2831:zmini-do-zakonu-ukrajini-pro-gromadyanstvo-ukrajini-2&catid=71&Itemid=382.

7. Подвійне громадянство в Україні та світі: вигоди, ризики і перспективи. URL : <https://ckp.in.ua/articles/18870>.

Татаренко А.Ю.

студентка

Науковий керівник –

Наливайко Лариса Романівна,

професор кафедри загальноправових дисциплін юридичного факультету

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ,

доктор юридичних наук, професор,

Заслужений юрист України

БЕЗОПЛАТНА ПРАВОВА ДОПОМОГА: ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ

На сучасному етапі розвитку України постало досить важливе питання щодо правового захисту людей, які не мають можливості оплатити надання їм правової допомоги, оскільки сьогодні кваліфікована юридична допомога зазвичай коштує недешево.

Таким чином 08 липня 2011 року було прийнято Закон України № 3671-VI «Про безоплатну правову допомогу». Відповідно до цього безоплатна правова допомога – правова допомога, що гарантується державою та повністю або частково надається за рахунок коштів Державного бюджету України, місцевих бюджетів та інших джерел [1].

Слід зауважити, що для формування в Україні ефективної системи безоплатної правової допомоги, забезпечення її доступності та